

Strategie rozvoje technické normalizace v ČR na období 2019 – 2023

Obsah:

1. Úvod/východiska/účel.....str.	1
2. Současný stav (SWOT analýza).....str.	4
3. Strategické cíle a záměry v jednotlivých oblastech.....str.	6
3.1. Tvorba a vydávání ČSN	
3.2. Distribuce ČSN	
3.3. Další činnosti	
3.4. Spolupráce s partnery	
3.5. Zohlednění zájmů společenských stran	
3.6. Mezinárodní vztahy a spolupráce	
3.7. Personální, organizačně technické a finanční předpoklady	
4. Závěry a další postup.....str.	9

1. Úvod/východiska/účel

Definice technické normy

Technická norma je dokument, který poskytuje požadavky, specifikace, pokyny nebo charakteristiky, a který stanoví důležité vlastnosti různých materiálů, výrobků, součástek nebo postupů a může také definovat používané pojmy.

Česká technická norma je dokument schválený národním normalizačním orgánem pro opakované nebo stálé použití, vytvořený dle zákona č. 22/1997 Sb., (z. č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů, v platném znění – dále jen „zákon 22/97 Sb.“) a označený písmenným označením ČSN, jehož vydání bylo oznámeno ve Věstníku Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví.

Česká technická norma není obecně závazná.

Česká technická norma poskytuje pro obecné a opakované používání pravidla, směrnice nebo charakteristiky činností nebo jejich výsledků zaměřené na dosažení optimálního stupně uspořádání ve vymezených souvislostech.

Národní soustavu českých technických norem tvoří

a) původní české technické normy,

b) evropské či mezinárodní normy převzaté překladem, převzetím originálu (vydáním ČSN obsahující národní titulní stranu, národní předmluvu, přetisk anglické, popř. anglické a francouzské verze přijímané normy a národní přílohu, je-li potřebná) nebo převzetím schválením k přímému používání oznámením ve Věstníku (tj. "vydáním" obálky s českým názvem a označením převzaté normy, do které je vložen anglický originál přijímané normy).

Více jak osm tisíc norem z celkového počtu 34 tisíc platných norem má přímý vztah k právním předpisům, jak k Nařízení Evropské komise a Evropského parlamentu, tak právním předpisům na národní úrovni. Zákon 22/1997 Sb. stanoví v §4a (3), že „Splnění harmonizované české technické normy, určené normy nebo splnění zahraniční technické normy přijímané v členských státech Evropské unie harmonizovanou evropskou normou, nebo splnění jejich částí se považuje v rozsahu a za podmínek stanovených v technickém předpisu za splnění těch

požadavků stanovených technickými předpisy, k nimž se tyto normy nebo jejich části vztahují.“ Zvláštní postavení mají technické normy v oboru stavebnictví, kde požadavky na stavební konstrukce a stavby jsou dány normovými hodnotami v příslušných technických normách.

Zásady tvorby technických norem

Tvorba technických norem znamená zajišťování normalizačních činností v celém procesu tvorby technické normy, tj. od účasti na tvorbě normy od etapy schváleného projektu v rámci mezinárodních a evropských normalizačních organizací až po zpracování textu normy při jejím přejímání do soustavy českých technických norem, ale i tvorba původních českých technických norem, a to při zachování základních zásad standardizace, kterými jsou:

- ▶ Transparentnost procesů, (všechny základní informace týkající se pracovních programů, stejně jako připravovaných návrhů norem, pokynů a doporučení, a finálních výsledků mají být snadno přístupné všem zainteresovaným subjektům);
 - ▶ Otevřenost (zaručuje účast těm subjektům, které jsou přímo nebo nepřímo ovlivněny dotyčnou činností. Strany, které jsou aktivně zapojeny do činnosti normalizačních orgánů, se tak mohou účastnit všech etap normalizační činnosti.);
 - ▶ Nestrannost procesu (stejná práva každému zainteresovanému subjektu, který se aktivně podílí na normalizační činnosti tak, aby mohl vyjádřit svůj názor, a aby byl tento názor náležitě zohledněn);
 - ▶ Konsensus (výstupy jsou výsledkem všeobecné shody, která se vyznačuje nepřítomností trvalého odporu k podstatným otázkám ze strany významné části dotčených zájmů).
- Vzhledem k tomu, že technické normy přinášejí značné pozitivní ekonomické účinky, například tím, že přispívají k vzájemnému hospodářskému pronikání na vnitřním trhu a podporují vývoj nových a zdokonalených výrobků nebo trhů a lepší dodací podmínky. Technické normy tedy stimulují a významně posilují hospodářskou soutěž a snižují výrobní a prodejní náklady, což prospívá celému hospodářství České republiky, a zvláště pak spotřebitelům, je jednoznačně ve veřejném zájmu tvorbu technických norem podporovat.

Autorská práva a přístup k ČSN

Od r. 2009 byl pro uživatele technických norem spuštěn systém ČSN Online, což je online přístup ke všem platným českým technickým normám (tj. cca 36 000 ČSN), jejich změnám a opravám za více než příznivou cenu 3000,- Kč pro jednoho uživatele, bez možnosti tisku (což stanoví cenu přístupu k jednomu dokumentu na cca 0,075 Kč). Tato služba je bezesporu nejlevnější službou v rámci členských států EU.

České technické normy jsou chráněny autorským právem a je v zájmu České republiky, vzhledem k povaze a významu českých technických norem, toto právo chránit, a to zejména s ohledem na to, že u velké většiny ČSN se jedná o převzaté evropské a mezinárodní dokumenty, kde je ČR prostřednictvím ÚNMZ pouze spolujednatel autorských práv k takovým dokumentům. Zpřístupňování technických norem prostřednictvím Internetu neznamená, že jsou komukoli volně k dispozici a že je lze bez dalšího volně užívat. I v prostředí Internetu jsou v plném rozsahu chráněny autorským zákonem a je zásadně nezbytné k jejich užití získat souhlas nositele práv, tedy ÚNMZ a ostatních evropských nebo mezinárodních normalizačních organizací.

Pokud je vytvořena společenská objednávka, nebo potřeba k bezplatnému zpřístupnění českých technických norem na Internetu pro koncového uživatele (např. u norem, na které je učiněn v právním předpise výlučný odkaz, nebo norem pro určitou profesi/obor), je možné využít institutu tzv. sponzorovaného přístupu. Je ale nutné dodržet stanovené technické

podmínky (zejména registrace uživatele, ochrana dokumentů vodoznakem, licence pouze ke čtení) a finanční náklady takového zpřístupnění nese zadavatel požadavku (stát či jiný subjekt). Princip sponzorovaného přístupu spočívá v tom, že jeden subjekt nebo skupina subjektů (stát či jiné) uhradí Agentuře přístup pro jiné subjekty, které jej tak získají pro své potřeby bezúplatně při respektování výše uvedených technických podmínek.

Financování tvorby ČSN

Zákon 22/1997 Sb. stanoví v § 7, že:

„Náklady na tvorbu českých technických norem **hradí ten, kdo požaduje jejich zpracování.**
„Náklady na tvorbu českých technických norem, především českých technických norem přejímajících evropské normy, zpracovaných na základě požadavku ministerstev nebo jiných ústředních správních úřadů a náklady spojené s členstvím v mezinárodních a evropských normalizačních organizacích **hradí stát.**“

Institucionální struktura

Podle § 13 odst. 1 písm. e) zákona č. 2/1969, o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, v platném znění, je ústředním orgánem státní správy pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví Ministerstvo průmyslu a obchodu.

K naplňování úkolů v této oblasti byl s účinností k 1. 1. 1993 zřízen zákonem č. 20/1993 Sb., o zabezpečení výkonu státní správy v oblasti technické normalizace, metrologie a státního zkušebnictví, Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví. ÚNMZ je organizační složkou státu, správním úřadem, podřízeným Ministerstvu průmyslu a obchodu.

Na základě § 5 odst. 2 zákona 22/1997 Sb. zřídil ÚNMZ k 1. 10. 2017 Českou agenturu pro standardizaci (dále jen „Agentura“) jako státní příspěvkovou organizaci, která je podřízena Úřadu. Od 1. 1. 2018 Agentura zajišťuje tvorbu, vydávání a distribuci českých technických norem.

Mezinárodní souvislosti

Na základě § 5 odst. 1 zákona 22/1997 Sb. je ÚNMZ národním normalizačním orgánem, a jako takový je členem evropských normalizačních organizací CEN (Evropský výbor pro normalizaci), CENELEC (Evropský výbor pro normalizaci v elektrotechnice), ETSI (Evropský ústav pro telekomunikační normy) a mezinárodních normalizačních organizací ISO (Mezinárodní organizace pro normalizaci) a IEC (Mezinárodní elektrotechnická komise).

Organizace CEN, CENELEC a ETSI jsou na základě Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 1025/2012, o technické normalizaci, uznávány jako evropské normalizační organizace (ENO), které poskytují dobrovolné evropské normy (EN). Toto Nařízení, které stanoví právní rámec pro technickou normalizaci, vstoupilo v platnost dne 1. ledna 2013 a má přímou platnost i pro ČR.

Podle ustanovení čl. 24 tohoto Nařízení jsou evropské normalizační organizace povinny zasílat Komisi EU výroční zprávu o provádění tohoto nařízení. Zpráva musí obsahovat podrobné informace např. o zastoupení malých a středních podniků, spotřebitelských organizací, zúčastněných stran v oblasti životního prostředí, v sociální oblasti, o používání informačních a komunikačních technologií v systému technické normalizace, způsobech financování normalizačních prací, a o transparentnosti normalizačního procesu.

Účel a cíl Strategie

Vzhledem k významu a společenskému přínosu technické normalizace vyvstala potřeba vypracování Strategie rozvoje technické normalizace v ČR, která by odrážela potřeby národního hospodářství a současně dokázala pružně reagovat na změny v technické normalizaci na evropské a mezinárodní úrovni.

Cílem strategie je stanovit záměry dalšího směřování technické normalizace a příprav na budoucnost, kde technologické, ekonomické, právní, environmentální, sociální a politické výzvy budou vyžadovat přezkoumávání a neustálé zlepšování systému technické normalizace, a zároveň výzvy týkající se duševního vlastnictví budou pro obsah norem a jejich následné využití v praxi představovat klíčovou příležitost i riziko zároveň.

Strategie vychází z analýzy dosaženého stavu, z průzkumu názorů podnikatelské sféry, odborné veřejnosti a dotčených správních orgánů, stanoví cíle dalšího rozvoje pro období let 2019 – 2023 a opatření vedoucí k jejich dosažení.

2. Současný stav (SWOT analýza)

Silné stránky

1. Česká republika má silnou tradici technické normalizace už od počátku minulého století. Roku 1919 byla založena první celostátní společnost Elektrotechnický svaz československý (ESČ). Československé elektrotechnické normy se zasloužily o rozvoj elektrotechnického průmyslu, firem a živností tím, že vytvořily všeobecně uznávanou technickou základnu, jak pro výrobu, tak pro dozorovou činnost.
Roku 1922 byla založena celostátní společnost pro všeobecnou normalizaci ČSN, která měla statut všeobecně prospěšné, neziskové organizace. Společnost tvořily výrobní podniky, profesní svazy, komerční organizace apod. Návrhy technických norem zpracovávali odborníci z průmyslových podniků, výzkumných ústavů, vysokých škol apod. Československé normy byly dobrovolné, přesto měly nepochybnou autoritu díky vysoké úrovni technických řešení a jejich normalizačnímu zpracování. Tvořily základ předpisů profesních svazů, byly široce využívány v soutěžích o veřejné zakázky a významně se uplatňovaly i v pojišťovnictví. ČSN byla jedním z iniciátorů ustavení mezinárodní normalizační společnosti, která byla pod názvem Mezinárodní federace normalizačních organizací – ISA, založena v Praze v roce 1928. Díky této tradici je využívání technických norem v ČR zvyklostí, ne novinkou.
2. Privátní sektor i veřejný sektor vnímají, že hlavním přínosem technických norem a národní normalizace není účelové navyšování regulace, ale naopak, že využívání technických norem vede k lepšímu fungování vnitřního trhu EU, je základním nástrojem pro zajištění volného pohybu zboží, služeb i osob, stimuluje růst a inovace a zejména posiluje konkurenceschopnost ČR v rámci EU i mezinárodně, a to zejména podniků malých a středních.
3. ČSN je nástrojem pro ochranu oprávněného zájmu, to je ochranu zdraví nebo bezpečnost osob, majetku nebo životní prostředí, je nástrojem pro ochranu spotřebitele a jiných veřejných zájmů. Nastavenými procesy v rámci tvorby technických norem je zajištěna vysoká kvalita publikací, a to pomocí pravidelného přezkumu kvality kontrolních postupů aplikovaných před zveřejněním, zvláště v případě norem překládaných do českého jazyka. Stejně tak jsou zavedeny účinné postupy pro přijímání nápravných opatření v případě, že jsou v návrzích a zveřejněných normách zjištěny nesprávnosti. Normy jsou aktualizovány tak, aby byla zajištěna jejich relevantnost v kontextu měnících se potřeb trhu nebo regulace a nového vědeckého a technického rozvoje.

4. Stěžejní silnou stránkou ÚNMZ/Agentury je centralizovaný, profesionální systém pro zpracovávání původních národních, evropských a mezinárodních technických norem, který se opírá o členskou základnu Technických normalizačních komisí (TNK) a širokou expertní síť smluvních partnerů. V současné době jej tvoří síť 114 TNK, které mají přes 2 200 členů, na tvorbě ČSN se podílí přes 240 subjektů, z čehož 53 plní funkci Center technické normalizace (CTN). CTN zajišťují normalizační činnosti v celém procesu tvorby technické normy, tj. od účasti na tvorbě normy od etapy schváleného projektu v rámci mezinárodních a evropských normalizačních organizací až po zpracování textu normy při jejím přejímání do soustavy českých technických norem, ale i tvorbu původních českých technických norem. CTN disponují kvalifikovaným zpracovatelským zázemím ve svěřených oborech.
5. Díky této expertní základně má Česká republika vysoký potenciál ovlivňovat finální podobu evropských a mezinárodních norem. Na mezinárodní úrovni působí přibližně 720 expertů, na evropské pak téměř 600, celkem ve více než 900 technických komisích a pracovních skupinách.

Slabé stránky

1. Agentura má v porovnání ke své velikosti nadstandardní počet členů TNK. Slabinou je schopnost plně využít jejich potenciálu. Stav však není ohrožením.
2. Některé z členů TNK se naopak nedaří motivovat k aktivní normalizační činnosti.
3. Požadavkům doby neodpovídající komunikační infrastruktura, programové i technické vybavení.
4. Úroveň podpory odborných činností (nedostatek kvalifikovaných lidských zdrojů, míra využívání projektového řízení).

Příležitosti

1. Provedení důkladné analýzy stávajícího procesu tvorby technických norem z hlediska ucelenosti, účinnosti a včasnosti na základě správného řízení projektů, technické, ediční a procedurální důslednosti a účinné informační a komunikační podpory.
2. Podporování tradičně silných stránek české ekonomiky, zejména tradiční strojírenské výroby a stavebnictví, ale i rychle se rozvíjející nová odvětví (biomechanika, nanotechnologie, ICT, kybernetická bezpečnost, Průmysl 4.0, Stavebnictví 4.0, robotizace...).
3. Rozšiřování portfolia nabízených služeb prostřednictvím proaktivního přístupu k zainteresovaným subjektům a koncovým uživatelům (zákazníkům) za účelem identifikace jejich potřeb při maximalizaci využití vlastních dat.
4. Vytváření podmínek pro využívání technických norem v procesu vzdělávání, jak na středních školách a učilištích, tak na vysokých školách.
5. Tvorba obchodních plánů a studií posouzení dopadů nasazení nových služeb kdykoliv je to nezbytné, např. zavedením účinného a fungujícího systému veřejných konzultací. Je nutné také nově zohledňovat i dalších ukazatele relevantnosti norem (analýza ukazatelů prodeje a čtenosti stávajících podobných norem nebo norem pro podobné oblasti, neočekávaný pokles zájmu o danou oblast, atd.).
6. Sběr, sdílení a rozpracovávání osvědčených postupů a zkušeností (Best Practice) ostatních národních evropských normalizačních organizací, např. podpora regionální spolupráce a lepší propojení mezi členy (např. v rámci regionu V4) a využívání členů TNK pro identifikaci nových potřeb pro vznik norem, které odpovídají potřebám trhu.

7. Investice do řešení, která usnadňují zapojení zainteresovaných stran a umožňují snadný přístup k důležitým informacím pro síť členů TNK a expertů. Je nutné podporovat uživatele technických norem a širokou technickou veřejnost při zpracování, vyhledávání, připomínkování a využívání a digitálního obsahu českých technických norem.
8. Nastavení funkčních procesů pro dosažení snadné dostupnosti stěžejních a pravidelně aktualizovaných informací v takové časové lhůtě a formátu, který umožní všem zainteresovaným subjektům se aktivně zapojit do normalizačního procesu.
9. Podpora vzdělávání, a to nejen pořádáním seminářů a odborných přednášek, ale vytvořením vzdělávacího programu zaměřeného nejen na vysoké, ale i na střední odborné školství.

Ohrožení

1. Zvyšující se tlak na poskytování technických norem bezúplatně a případná neuvážená politická rozhodnutí v tomto směru.
2. Návrat agendy tvorby technické normalizace do organizační složky státu (zrušení Agentury).
3. Výrazný pokles zájmu podnikatelské sféry o využívání technických norem.
4. Převážení vlivu jedné zainteresované strany na tvorbě technické normy na úkor ostatních zainteresovaných stran.

3. Strategické cíle a záměry v jednotlivých oblastech

3.1. Tvorba a vydávání ČSN

Pro zajištění vysoké kvality norem, musí Agentura vynikat ve své základní činnosti – tvorbě technických norem, což je spojeno zejména s uplatňováním správných normalizačních postupů, a to i těch, které stanovily evropské a mezinárodní normalizační organizace včetně Evropského sdružení volného obchodu (EFTA) a Světové obchodní organizace (WTO), ale zejména musí zajistit, že dokáže vytěžit a získat co nejvíce ze své neocenitelné sítě spolupracujících subjektů na národní úrovni. Tato síť musí být neustále rozšiřována, a to prostřednictvím spolupracujících zástupců zainteresovaných stran: zástupců podniků a průmyslu (včetně malých, středních a velkých podniků), spotřebitelských organizací, odborných subjektů pro vědu a výzkum, certifikačních, zkušebních a kontrolních orgánů (akreditované, autorizované, notifikované, oznámené a určené subjekty posuzování shody, orgány dozoru nad trhem), environmentálních a společenských organizací, orgánů veřejné správy, sociálních partnerů, vzdělávacích institucí, výzkumných organizací atd.

3.2. Distribuce ČSN

3.2.1. Elektronický přístup

Stěžejní je systém elektronického přístupu k ČSN (aktuálně ČSN Online), tedy online přístup ke všem textům ČSN za různých podmínek užívání (licencí). Základním benefitem této služby je její finanční výhodnost. Pro zlepšení systému tvorby technických norem a budoucího rozšiřování nabízených služeb je podmínkou rozšíření nabídky produktů s vyšší přidanou hodnotou, a to podle konkrétních požadavků uživatelů ČSN.

3.2.2. Tištěné ČSN

Možnost nákupu jednotlivých ČSN je v tuto chvíli nabízena pouze ve variantě papírového výtisku. Proto je nezbytné nabídnout zákazníkům nové produkty, jako např. jednotlivé normy

ve formě elektronické (jako jednotlivé soubory, např. pdf nebo e-pub), službu aktualizace seznamů technických norem a rešerše z dostupných databází.

3.2.3. Zahraniční technické normy

Vzhledem k tomu, že již v současné době je možné zakoupit veškeré dostupné mezinárodní, evropské a původních národní technické normy ostatních zemí, ale pouze na vyžádání zákazníka, bude zvaženo i zřízení on-line prodeje zaměřeného na tento segment. Příležitost skýtají možnosti uzavření dohod o vzájemném prodeji technických norem např. s Úradom pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky (ÚNMS SR), německou organizací DIN (Das Deutsche Institut für Normung e. V.), případně rakouským ASI (Austrian Standards International).

3.2.4. Informační služby

S distribucí technických norem také souvisejí služby informační, kdy jsou zákazníkům poskytovány veškeré informace jak o normách tuzemských tak mezinárodních, evropských a původních technických normách ostatních členských zemí EU. Informační služby budou dále rozšiřovány.

3.2.5. Sponzorovaný přístup

Se zvyšující se společenskou poptávkou po zpřístupnění technických norem zdarma Agentura vytvoří prostředí pro tzv. sponzorovaný přístup. Podmínky poskytování sponzorovaného přístupu jsou definovány v Pokynech 10 CEN/CENELEC: Pravidla šíření, prodeje a autorských práv publikací CEN-CENELEC. Zároveň s uživatelským prostředím Agentura ve spolupráci s příslušnými zainteresovanými stranami připraví legislativní úpravu zákona č. 22/1997 Sb., která by typ přístupu specifikovala a ukotvila v právním řádu.

3.3. Další činnosti

3.3.1. Vydávání komentovaných znění technických norem – tato služba bude rozšiřována dle požadavků a potřeb zejména podnikatelských svazů a sdružení, profesních komor, profesních společenstev, odborných asociací, ale i veřejné správy (např. správní úřady).

3.3.2. Vydávání příruček správné praxe – příklady praktické aplikace technických norem, i ve vazbě na pravidla praxe, odbornost v podnikání, kvalitu výrobků a služeb, výchovu a vzdělávání (odborné a technické školství, systém kvalifikací apod.).

3.3.3. Vydávání jiného typu normalizačních dokumentů – na základě požadavků ze strany zainteresovaných stran a zkušeností ostatních evropských normalizačních organizací chybí v nabídce Agentury jiný typ normalizačních dokumentů, který může být využit např. jako oborová norma. Jedná se o typ normalizačního dokumentu, který standardizuje požadavky na produkt, služby nebo procesu, způsob hodnocení, zkoušení apod. v daném oboru. Jejich tvorba je zpravidla požadována zástupci průmyslu - ať už se jedná o jednotlivé společnosti, malé a střední podniky, obchodní sdružení, profesních komor nebo naopak zástupci státní správy (ministerstva nebo jiné regulační orgány). Výhodou takového dokumentu je zejména rychlost tvorby (nepodléhá stejným pravidlům jako tvorba původních ČSN), tedy uvedení na trh a do praxe.

3.3.4. Podpora vědeckého výzkumu - klíčový přínos k normalizačnímu procesu představuje vědecká činnost. Nové metody, postupy a materiály, které vedou ke vzniku norem, jsou částečně nebo zcela definovány dostupnými vědeckými poznatky. Prenormativní výzkum je nutnou podmínkou pro mnoho nových průmyslových aplikací a zároveň prostředek k zajištění

rovných podmínek průmyslové spolupráce a předvídatelného regulačního prostředí pro budoucí rozvoj trhu. Tato podpora může mít podobu např. grantových projektů.

3.3.5. Vzdělávací činnost – tuto činnost je potřebné rozvíjet. Agentura začne naplno využívat potenciál svého know-how a sítě smluvních partnerů a bude pružně reagovat na poptávku trhu (např. při nově vydávaných technických normách v oblasti bezpečnosti práce, systémů řízení kvality). Zároveň Agentura bude navazovat bližší spolupráci s nejen vysokými, ale i středními školami a např. nabídkou kurzů nebo přednášek bude seznamovat studenty s mechanismy tvorby technických norem a jejich využití v praxi.

3.4. Spolupráce s partnery

Agentura bude prohlubovat spolupráci se zástupci veřejné správy (zejména ústřední a další správní úřady), profesních organizací a soukromého sektoru (podnikatelské sféry, jednotlivých organizací i podnikatelských a profesních svazů a sdružení), akademické sféry i se zástupci dalších zainteresovaných stran a aktivně nabízet možnosti zapojení do procesu tvorby norem. Pokud zástupci zainteresovaných stran nebudou disponovat prostředky pro přímou účast v normalizačním procesu (tvorbě norem), bude jim vždy umožněno prostřednictvím maximální transparentnosti procesů alespoň připomínkovat návrhy norem, a to on-line a zdarma.

Zainteresované strany také musí mít možnost se (při zachování rovnovážného zastoupení) podílet přímo na spoluvytváření podmínek pro rozvoj technické normalizace na národní úrovni s přihlédnutím k požadavkům trhu a užívání technických norem např. prostřednictvím členství v poradních orgánech ÚNMZ, resp. Agentury.

3.5. Zohlednění zájmů společenských stran

Technická norma je i z hlediska zájmů společenských stran, tj. spotřebitelů, seniorů, osob se zdravotním postižením, a dalších, významným nástrojem, který vytváří žádoucí prostředí kvality výrobků, procesů a služeb včetně jejich dostupnosti, napomáhá usnadňování uplatnění v podnikání, odstraňování překážek vnitřního trhu i mezinárodního obchodu a má celkově pozitivní přínos pro kvalitu života a ochranu oprávněného zájmu. Účinné a široké zapojení jednotlivých zainteresovaných stran do standardizace je proto zásadní; systematické zapojení a podpora zapojení tzv. slabších stran, což jsou kromě mikro, malých a středních podniků společenské strany, reprezentované organizacemi, které zastupují zájmy spotřebitelů, životního prostředí, a sociální zájmy v procesech normalizace, je tak jedním z pilířů předkládané Strategie. Tento princip bude rozpracován návazně i v „Koncepti činnosti ÚNMZ a Agentury v oblasti technické normalizace“. Zvláštní pozornost je v tomto ohledu věnována zájmům spotřebitelů, které v tomto smyslu zahrnují i potřeby seniorů a osob se zdravotním postižením.

Princip podpory zapojení společenských stran do standardizace je v souladu s evropskými dokumenty a předpisy na poli normalizace včetně strategických a koncepčních dokumentů CEN a CENELEC a bere do úvahy i koncepční dokumenty globálního charakteru (Strategie ISO 2016-20).

Návazná „Koncepte činnosti ÚNMZ a Agentury v oblasti technické normalizace“ se v části zohledňující zájmy spotřebitelů a jejich zapojení bude soustřeďovat na posilování úlohy standardizace jako služby obecného zájmu a řešení financování podpory tak, aby zahrnovalo i přímé potřeby národního normalizačního orgánu, resp. Agentury, i priority společenských stran zastupujících zájmy spotřebitelů a dalších společenských stran. Priority zapojení společenských stran do standardizace se budou týkat například působení ve vlastní

normalizační činnosti, v propagaci a zviditelňování normalizace i konkrétních norem, v rozvoji mezinárodní spolupráce a dalších.

3.6. Mezinárodní vztahy a spolupráce

ÚNMZ, resp. Agentura jsou plně integrováni do struktur a organizace evropských a mezinárodních normalizačních organizací, využívají všech nabízených možností zapojení vlastních zaměstnanců i expertů do tvorby technických norem na všech úrovních, a to včetně účasti na různých projektech v rámci standardizace (např. projekty Komise EU „Podpora překladů harmonizovaných norem“ nebo „Environmentální aspekty ve standardizaci“), případně i v projektech v rámci aktivity EMPIR (uplatnění metrologie ve vědě a výzkumu na úrovni EU).

Agentura bude více využívat potenciálu spolupráce s ostatními normalizačními organizacemi, zejména s ostatními zeměmi tzv. V4, zejména možností společné tvorby normalizačních dokumentů, spolupráce expertů nebo tvorby IT řešení pro proces standardizace.

Další možností je i např. vzájemný prodej technických norem v rámci prodejních systémů, tedy přímá nabídka např. norem DIN (Německo), STN (Slovensko) nebo ÖNORM (Rakousko) – viz též bod 3.2.

3.7. Personální, organizačně technické a finanční předpoklady

3.7.1. Personální

Vzhledem k rozsáhlosti a navýšení agendy činnosti Agentury je nutné garantovat odpovídající zajištění kapacit (personálních, technických, finančních). Na základě vyhodnocení Plánu tvorby technické normalizace a pracovního programu evropské normalizace (The CEN and CENELEC Work Programme), je v současné době personální zabezpečení agendy tvorby technických norem, a dalších činností s tímto spojených (ediční, příprava a vedení projektů) podhodnocena. Odbor standardizace tak nemůže plnit některé cíle, jako např. zajistit přejímání technických norem překladem podle potřeb. Proto Strategie předpokládá rozšíření kapacity odborných a podpůrných oddělení nejméně o 6 zaměstnanců, aby mohly být zajištěny efektivnější a pružnější základní i doplňkové činnosti Agentury.

3.7.2. Organizačně technické

Využívání progresivních informačních technologií v současné ekonomice je nutností. Agentura musí rychle reagovat na potřeby expertů, smluvních dodavatelů ale zejména uživatelů technických norem využitím příležitostí, které jsou trhem očekávány. Zefektivnit elektronické agendy.

3.7.3. Procesy řízení

Přínosy zavádění nových služeb a systémů budou jednotlivě a adresně kvalifikovány a kvantifikovány. Dále bude určena odpovědnost za jejich dosažení, stanoven termín a způsob jejich vyhodnocení. Bude důsledně uplatňováno projektové řízení.

3.7.4. Finanční

Ministerstvo průmyslu a obchodu, v souladu s dikcí zákona 22/1997 Sb., do vzniku Agentury (do r. 2018) poskytovalo ÚNMZ ze své kapitoly příspěvek na tvorbu ČSN, zejména na přejímání evropských norem a evropských harmonizovaných norem překladem, ve výši přibližně 35 mil. Kč.

V r. 2015 bylo vydáno 1623 ČSN, z čehož bylo 48 původních ČSN, 1393 evropských norem, 177 mezinárodních norem a 5 Pokynů ISO a IEC (z celkového počtu 1575 evropských a mezinárodních normalizačních dokumentů bylo 704 převzato překladem).

V r. 2016 bylo vydáno 1672 ČSN, z čehož bylo 45 původních ČSN, 1559 evropských norem, 66 mezinárodních norem a 2 Pokyny ISO a IEC (z celkového počtu 1627 evropských a mezinárodních normalizačních dokumentů bylo 512 převzato překladem).

V r. 2017 bylo vydáno 1710 ČSN, z čehož bylo 34 původních ČSN, 1675 evropských norem, 83 mezinárodních norem a 1 Pokyn ISO/IEC (z celkového počtu 1676 evropských a mezinárodních normalizačních dokumentů bylo 554 převzato překladem).

Vzhledem k rostoucímu počtu publikovaných technických norem, nejen harmonizovaných, předpokládá Strategie zachování příspěvku, a to minimálně ve **výši 25 mil. Kč**.

Současně bude důsledněji uplatňován princip vyplývající ze zákona 22/1997 Sb., že náklady na tvorbu ČSN hradí ten, kdo požaduje jejich zpracování (týká se veřejného i soukromého sektoru). Finančně zajištěno musí být i zpracování dalších normalizačních dokumentů, které nemůže být hrazeno z výše uvedeného příspěvku MPO.

Budou přijata opatření pro širší využití tzv. „sponzorovaného přístupu“ k ČSN, který by měl jednak napomoci k výhodnějšímu přístupu příslušných uživatelů k vybraným ČSN, jednak ke stabilizaci financování činností Agentury z dlouhodobého hlediska.

4. Závěry a další postup

Tato Strategie bude východiskem pro zpracování podrobné „Koncepce činnosti ÚNMZ a Agentury v oblasti technické normalizace“, o jejíž realizaci bude pravidelně, minimálně jednou ročně, informován věcně příslušný útvar Ministerstva průmyslu a obchodu prostřednictvím ÚNMZ.